

NGƯỜI VIỆT PARIS

TIẾNG NÓI CỦA NHỮNG NGƯỜI VIỆT TẠI PARIS YÊU CHUỘNG

TỰ DO - CÔNG BẰNG & BÁC ÁI

Nhờ đâu bà Tisdale có thể làm việc thiện?

Ngô Nhân Dụng

Chúng ta mới có dịp gặp gỡ, trên tờ báo này, những nhân vật đã bị quên lãng trong 35 năm qua, kể từ sau biến cố năm 1975, như em Vũ Tiến Kính và bà Betty Tisdale. Nhiều độc giả Người Việt đã bày tỏ nỗi xúc động sau khi đọc câu chuyện em Kính đi tìm nguồn cội Việt Nam của mình. Nhờ duyên lành được một bác sĩ của trường UCLA chăm sóc em khi mới đến Mỹ, em bé mồ côi Vũ Tiến Kính đã được phóng viên Người Việt đưa về Little Sài Gòn hòa nhập trong cộng đồng người Việt. Vào cuối Tháng Tư này, em sẽ trở lại đây hội ngộ với đồng bào, bao nhiêu cánh tay đang chờ ôm lấy đứa con bị thất lạc suốt 35 năm, đang tìm về cùng cô dì, chú bác, anh chị em.

Đầu tuần này, cũng trên mặt báo Người Việt, chúng ta lại được nghe Hà Giang kể câu chuyện bà Tisdale, người đã vận động mang được 2 trăm trẻ em mồ côi Việt Nam sang Mỹ vào những ngày cuối Tháng Tư năm đó, mà em Kính là một trong số trẻ may mắn này. Cùng lúc đó, ở Sài Gòn, báo Tuổi Trẻ đã kể câu chuyện cô Trista Goldberg, một trẻ mồ côi được bốc khỏi Sài Gòn vào cuối Tháng Tư 1975, lúc cô mới lên 4 tuổi. Cô Trista đã tìm lại được cha mẹ nuôi cũ hồi cô ở Việt Nam, rồi tìm được cả cha mẹ ruột và anh chị em, sau khi cả hai gia đình đã sang Mỹ sống. Cô Trista dùng mạng lưới Internet liên lạc với trên 50 trẻ em mồ côi khác, cũng ra đi trong những chuyến không vận năm 1975. Cô đã lập một tổ chức giúp họ tìm cha mẹ, thân nhân. Tổ chức tên là Operation Reunite, Chiến dịch Tái Ngộ, dùng Facebook để nói chuyện với nhau, trao đổi tin tức. Dù có người giúp hay không, những đứa trẻ bị quên lãng trong suốt 35 năm qua vẫn muốn về tận nguồn gốc, tìm hiểu tổ tiên và nhận họ hàng.

Cuối Tháng Tư này, quý vị trong vùng Little Saigon sẽ có cơ hội gặp bà Betty Tisdale, một người xả thân vì việc nghĩa, mà sau khi đọc bài báo của Hà Giang nhiều độc giả đã gọi bà là một vị tiểu bồ tát. Nhưng trong cùng bài báo trên, Hà Giang cho biết chính bà Betty Tisdale đã gọi bà Vũ Thị Ngãi, và Bác Sĩ Tom Dooley là những vị "thánh." Bà Ngãi là người trông nom cô nhi viện An Lạc ở Sài Gòn trước 30 Tháng Tư, năm 1975, sau khi đã đưa 80 em trẻ mồ côi từ Bắc di cư vào Nam năm 1954. Betty Tisdale đã đọc sách của Bác Sĩ Thomas Dooley nên biết đến bà Ngãi và công cuộc nuôi cô nhi của bà tại Việt Nam. Bác sĩ là người đã khuyên bà Tisdale hãy đi Việt Nam, hãy tới thăm Cô nhi viện An Lạc. Những lời ông khuyên, trên giường bệnh, trước khi ông qua đời vì ung thư khi mới 34 tuổi, đã thay đổi cuộc đời của người phụ nữ này. Bà Tisdale đã gặp các cô nhi, hàng ngàn "đứa con" của bà Vũ Thị Ngãi, từ năm 1961 đến năm 1975. Bà đã dùng cuộc đời sau đó của mình để đi tìm các nguồn tài trợ giúp nuôi các trẻ em mồ côi này, mặc dù bà vẫn sống và làm việc như mọi phụ nữ Mỹ bình thường khác. Và Tháng Tư năm 1975 bà Tisdale đã vận động để đưa được 219 trẻ em mồ côi qua tới Los Angeles, rồi dần dần trao các em cho các gia đình cha mẹ nuôi. Đã 35 năm qua, năm nay là lần đầu tiên bà Betty Tisdale, nay 87 tuổi, sẽ chính thức "tái ngộ" với cộng đồng người Việt Nam, ở California. Để người Việt Nam bày tỏ lòng biết ơn với một con người có tấm lòng từ bi vô lượng và một ý chí phi thường khi muốn làm việc nghĩa.

Trên thế giới không thiếu gì những người giàu lòng từ bi. Cũng trong số báo Người Việt đầu tuần này, quý vị đã đọc chuyện một gia đình người Việt ở Mỹ hàng năm vẫn về làm việc thiện tại một ngôi chùa ở Huế. Phóng viên Trần Tiến Dũng đã chứng kiến cảnh hàng trăm người kém mắt được Ni Sư Minh Tú mời về chùa nhận những món quà do lòng từ thiện của người Việt giúp đỡ người Việt. Có những cụ già 90 tuổi, hoàn toàn mù lòa, tai không còn nghe được nữa; có cả những em mù từ tấm bé, được mẹ ôm tới chùa. Mỗi lần trên báo này kể một câu chuyện thương tâm ở trong nước, rất nhiều độc giả đã viết thư xin địa chỉ các nạn nhân để trực tiếp giúp.

Trong xã hội người Việt, ở ngoại quốc cũng như ở trong nước, có bao nhiêu người muốn làm việc thiện, và rất nhiều người có thể sẵn sàng xả thân vì đạo nghĩa. Một điều khác biệt, là ở những nơi con người được sống tự do thì người ta có thể làm việc thiện hiệu quả hơn. Bởi vì một người

làm việc thiện một mình đã là rất tốt, nhưng nếu 10 người, 100 người cùng góp sức, cùng tổ chức chung để làm việc thiện thì kết quả không phải chỉ nhân lên 10 lần hay tăng lên gấp 100 lần, mà có thể tăng lên hàng vạn, hàng triệu lần sức của một cá nhân.

Đọc câu chuyện về bà Betty Tisdale, chúng ta thấy công việc bà làm đã sử dụng tới nhiều tổ chức trong xã hội công dân ở Việt Nam cũng như ở Mỹ. Bà Tisdale không thể thực hiện được ý nguyện độ sinh của mình để dâng, nếu không có bà Vũ Thị Ngãi và những người khác, đã tổ chức ra cô nhi viện An Lạc ở Việt Nam. Chính các tổ chức tư nhân, trong đó có nhiều tôn giáo tham dự, đã lo hàn gắn các "vết thương xã hội" trong thời chiến tranh ở miền Nam. Chính quyền không đủ sức lo tất cả, các công dân tự động đứng ra làm các việc đó. Đó là ý nghĩa của sự thành hình xã hội công dân. Trong chế độ Việt Nam Cộng Hòa, mọi người dân cũng được tự do làm việc từ thiện, tổ chức các hội thiện nguyện, mà không bị các cán bộ trong một "Mặt trận Tổ quốc" nào theo dõi, kiểm soát tư tưởng chính trị!

Ở nước Mỹ, xã hội công dân còn mạnh hơn nữa. Khi cần giúp các em cô nhi ở Sài Gòn, bà Tisdale trở về Mỹ vận động các hội thiện, các nhà thờ, bệnh viện, để xin thuốc men, tiền bạc, thực phẩm. Các tổ chức tư nhân, tự nguyện này, tạo thành một xã hội công dân Mỹ, hoàn toàn độc lập với chính quyền Mỹ. Đây là một truyền thống trong xã hội Mỹ từ thời lập quốc, mà các nhà quan sát nước ngoài như Alexis de Tocqueville đã khen ngợi. Xã hội công dân năng động chính là một nền tảng giúp cho chế độ tự do dân chủ ở nước Mỹ được bền chặt, không qua những cảnh thăng trầm như ở Âu Châu.

Bà Tisdale không bao giờ quên một câu Bác Sĩ Tom Dooley khuyên bà, khi ông nằm chờ chết trên giường bệnh, "Đừng bao giờ quên rằng một người bình thường cũng có thể làm được những việc phi thường."

Trên thế giới, và trong nước Việt Nam của chúng ta, có biết bao nhiêu người bình thường với tấm lòng từ bi. Họ có thể làm được những việc phi thường, như bà Tisdale, nếu có hoàn cảnh thuận tiện. Chúng ta có thể tạo ra được những hoàn cảnh thuận lợi, bằng cách xây dựng một xã hội trong đó mọi công dân đều được tự do hội họp lại để cùng làm việc công ích, mà không cần phải xin giấy phép, không bị điều tra lý lịch chính trị - chắc chắn không bị điều tra từ ông bà tổ tiên ba đời trước! Mẹ Teresa đáng được phong thánh, dù bà theo bất cứ tôn giáo nào. Nhưng nếu bà Agnès Gonxhe Bojaxhiu sống ở trong một nước thiếu tự do, như tại quê hương bà ở Albanie, thì bà không thể thực hiện được những công trình lớn lao như bà đã làm được tại Ấn Độ. May mắn, quê hương thứ hai của bà là một nước tự do dân chủ, cho nên bà mới được tự do dựng trường học, lập nhà thương, khuyến khích mọi người tự động đứng ra tổ chức làm công việc thiện nguyện chung với nhau, mà không bị một chính quyền độc tài nghi ngờ rồi ngăn cản. Năm 1950, Mẹ Teresa lập Hội Truyền Giáo Bác Ái. Năm 1952, bà thành lập Nhà của Những Người Đang Chết. Nếu Mẹ Teresa không đến Ấn Độ mà lại tới Trung Hoa để làm việc thiện, thì chắc chắn sau năm 1949 bà sẽ phải bó tay. Vì Mao Trạch Đông cũng như Stalin không bao giờ cho phép xã hội công dân được phát triển độc lập ngoài tầm kiểm soát của đảng cộng sản.

Các chế độ độc tài thường ngăn cấm người dân không cho tự do lập hội. Họ có thể cho phép những người bất mãn ngồi quán chữ chế độ mà không ai bị bắt. Nhưng nếu có 3 người, 5 người muốn họp nhau lại làm một việc gì chung, mà chính quyền thấy không kiểm soát được về mặt chính trị là họ sẽ cấm ngay. Trong các chế độ độc tài người ta đặt ra đủ các thứ "giấy phép" để ngăn cấm những hoạt động mà họ nghi ngờ. Mà các chế độ độc tài thì nghi ngờ tất cả mọi người dân. Trong bài trước, mục này đã kể tại Ba Lan chính quyền chấp nhận những lời khai của công dân mà không cần phải thị thực chữ ký, một cách giản dị hóa thủ tục hành chánh đỡ làm mất thời giờ của dân. Ông bộ trưởng Tài Chánh Ba Lan giải thích: Nguyên tắc là hãy tin dân đã; bao giờ có bằng cứ họ nói dối thì sẽ dùng luật pháp trừng phạt. Ở các chế độ độc tài thì ngược lại, chính quyền bao giờ cũng nghi ngờ dân trước đã. Xã hội công dân không phát triển được vì không có quyền tự do hội họp và lập hội. Một cách ngăn cản các quyền tự do của dân là thiết lập những hàng rào giấy phép! Trên mặt kinh tế, hậu quả của chính sách độc tài vẫn còn tác hại. Trong một bài phỏng vấn gần đây trên báo Tiền Phong, Tiến Sĩ Lê Đăng Doanh nhận xét về nạn giấy phép sinh sôi, "Luật Doanh nghiệp khi ra đời đã xóa bỏ được 180 giấy phép con, chuyển đổi 286 giấy phép khác. Nhưng đến nay, giấy phép đã mọc thêm hơn 400 cái. Những giấy phép này được quy định trong luật, trong nghị định."

Nhiều vị độc giả Người Việt ở trong nước chắc cũng rất cảm động đọc những câu chuyện các em Vũ Tiến Kính, Trista Goldberg, chuyện bà Tisdale. Năm 1975, bà Tisdale chắc khó lòng tìm được nơi an trú cho 219 trẻ em mồ côi người Việt, nếu không nhờ một tổ chức thiện nguyện là Tressler Lutheran ở tiểu bang Pennsylvania đứng ra giúp các thủ tục giấy tờ tìm cha mẹ nuôi. Đó là một tổ chức độc lập với chính quyền nước Mỹ, một trong hàng trăm ngàn, hàng triệu tổ chức tư nhân ở Mỹ, giường cột của xã hội Mỹ. Cô Trista cũng không thể thành lập một tổ chức như Operation Reunite quy tụ các trẻ em mồ côi 1975, nếu cô không sống trong một nước với xã hội công dân năng động như ở nước Mỹ. Nếu sống ở một nơi mà Facebook bị cấm, Internet bị

kiểm duyệt, thì cô làm sao gặp gỡ được 50 người cùng cảnh ngộ? Chính nhờ có tự do, cho phép xã hội công dân phát triển, mà "những người bình thường cũng có thể làm được những việc phi thường."

<http://www.nguoi-viet.com/absolutenm/anmviewer.asp?a=111528&z=7>